

Az anyagi kártérítés a következő kormányra hárul

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága az alábbi felhívást juttatta el lapunkhoz.

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága a választásokra történő országos felkészülés idején szakszerűsége miatt ismét kívánja felhívni, hogy mint eddig, továbbra sem kíván politikai pártok alakulni és nem foglal állást a demokratikus politikai pártok vetekedéseiben. Mint politikai szervezet, a jövőben is vállalja a közel két esztendővel ezelőtti megfogalmazott céjait, következő kegyeleti, jogi és érdekvédelmi, valamint törvényi-feltárási feladatokat. Alapítói tárgjal közül többet voltak különböző 1996-os pártok szervezői, így természetes, hogy közülük yo néhányan jelenleg is tagjai, illetve vezetői az új pártoknak.

A TIB megelégedéssel nyugtazza, hogy minden számottevő politikai erő, beleértve a volt uralkodó pártok és kormányzatnak a múlt utragondolásra képes elemelt, elismerte, hogy 1996. október 23-án Magyarországon forradalom kezdődött, amely a sztaínista diktatúra és a szovjet beavatkozás elleni szabadságharcba torkolított. Im-már közfelfogásra vált az, amit bizottságunk két évvel ezelőtti lezárta: 1996 újraértékelése nélkül nem lehet hozzákezdeni a demokratikus Magyarország megteremtéséhez, és hogy a forradalom alapvető céljai — a demokratikus többpártrendszer, az öngazgatáson alapuló népképviselet, a segítséges és független Magyarország és a szomszéd országokkal való, egyenjogúságon alapuló együttműködés — változatlanul időszerűek. Ugy-véjük, hogy 1996 szelleme, mint kö-zös örökség, arra kötelezi a ma egy-mással vetekedő pártokat, hogy ne feledkezzenek meg az öket és a nemzetet összekötő eseményekről, kerüljék a méltatlan vádaskodásokat, tanúsítsanak önmérgeskedést, utasítsák el a politikai önértékelés előlételtét szító, emberi jogokat, önértéket és méltóságot sértő propagandájukban ne sa-láítsák ki a forradalom mártírjainak emlékét és a június 16-i temetés drá-mai élményét.

A TIB és a követeléseivel egyetértő társadalmi és politikai erők követke-zéses fellépése eredményeképpen má-ra törvény útján semmisnek nyilvání-tották az 1945 és 1963 közötti összes politikai, valamint politikai indítatású gazdasági és egyéb ítéletek. Százerek nyerték vissza elozott, de soha el nem vették becsületüket, méltóságukat, veszített becsületüket, méltóságukat a törvényjoguságukat. Megszüntek a törvénytelen ítéletekből eredő joghátrá-nyok, s az úgynevezett feddhetetlenségi rendszer. A politikai okokból történtben és internálásban eltöltött éveket beszámítják a nyugdíjba. Né-hány kezdeti intézkedés történt az anyagi kártérítés terén is.

A 301-es parcella bozótjainak, ahonnan még a hozzátartozókat is ki-tiltották, gondozott nemzeti kegyhely lett. 1989. június 16. óta tízezer zá-randóktól óta Magyarországról és külföldről, közöttük Mario Soares, Portugália, Francois Mitterand, Fran-cois de Gaulle és Václav Havel, Csehszlo-vákia köztársasági elnöke is. A TIB emlékműpályázatot hirdetett a társadalmi és szakmai bírálobizottság köz-deli és hazai és külföldi pályaműből választotta ki a megvalósításra érde-meset, amelyet megadakozásból kívá-nunk felállítani.

A jelentős erkölcsi, politikai, jogi eredmények ellenére a TIB megállapítja, hogy munkáját még nem fejezte be. Ugy-vé, hogy céljai közül né-hányat még a jelenlegi parlamenti ülé-szak alatt is meg lehet valósítani, a többi az új Országgyűlésnek és az új kormányának kell valóra vátanla.

A jelenlegi Országgyűléstől elvárjuk, hogy 1999. március 14-én határozatlan rokaszta álláspontját a politikai okok-ozó hátrányt szenvedett magyar állam-polgárok részleges anyagi kártérítés tárgyában. A határozat végrehajtása már az új magyar kormány feladata lesz, nem kívánunk azonban méltány-talan terhet róni az új Magyarorszá-gra, amelyért küzdöttünk.

A TIB felhívja a jelenlegi és a vá-lasztások utáni magyar kormányt, hogy fogadják el a TIB és társszerveze-teinek a kártérítéssel, valamint a kár-terítés és rehabilitáció végrehajtásával kapcsolatban külön közzétett állás-pontját.

Különös figyelmet kell fordítani az 1945 után a Szovjetunióba hurcolt és ott eltöltött polgári személyek jogi és anyagi sérelmeinek orvoslására. A TIB támogatja a volt hadifoglyok jo-gos és méltányos követeléseit is.

Be kell fejezni az 1956-os forradal-mban részt vett és ezért elítélt katoná-k és rendőrök teljes körű reha-bilitációját, hiszka kell állítani katonai becsületüket, beleértve a megfelelő rendfokozatok megadását is. Meg kell követni a vallási meggyőződésük és hitük miatt üldözött egyházi szemé-lyeket, és mindazon nemzetiségi csoportokat, amelyek kollektíven kerültek hátrányos helyzetbe.

Felül kell vizsgálni az 1963 után le-folytatott valamennyi politikai pert, azóttuk az időközben a büntetőtör-vénykönyvből kilitatott paragrafusok alapján indított igaztási pereket. Nem feledhetjük, hogy ha csaknént mértékben is, de szinte napjainkig folytak politikai indítatású büntető-perek.

Mind a mai napig csak igen kis mértékben tették jóvá a politikai vagy ideológiai okokból (nem bíról-ag és rendőrileg) üldözött, hivatásuk gyakorlásától részben vagy egészben eltilított magyar értelmiségiek elleni intézkedéseket. Botrányos, hogy azok közül, akik 1977-ben és 1979-ben emel-ték fel szavukat Václav Havel és tár-sal üldözése ellen, sokan mindmáig nem kaptak elégtételt. Nem elegendő, hogy a Magyar Tudományos Akadé-mia — zömmel haláluk után — reha-bilitált egyes akadémikusokat, és szin-teltokban juttatott álláshoz néhány kiemelkedő személyiséget. Az illetékes állami szervek jelenték ki, hogy fájlal-ják a sok-sok évizeden át hozott, értelmiségellenes politikai intézkede-seket, és gyakorlati lépésekkel orvosl-ójak a személyes sérelmeket. A re-habilitációt elsősorban azoknak a szervezeteknek kell végrehajtani, amelyek a sérelmet okozták. Az in-tézmények tekintésük kötelességüknek sajtó egykori munkatársak felkutatá-sát, és ne kényszerítsék a sértetteket, hogy megadják pályázati rend-szerben maguk kérjék a jóvátételt. Vonatkozik ez mindazokra is, akik a politikai üldözés hatására külföldre kényszerültek távozni.

A TIB üdvözli azokat a társadalmi szervezeteket, amelyek valamely meghatározott csoport rehabilitációjá-ért küzdenek (a recskiek, a hadifog-lyok, a politikai foglyok, a kitlepöl-tek, a munkaszolgálatosok, a nemzet-ségiségiek stb. szövetségei). Munká-jukat erkölcsileg támogatja és együtt-működést kínál nekik.

A TIB szellemiségéből következők, hogy az emberi jogokért, a nemzeti kisebbségek örendelkezési jogaiért határakon kívül és belül egyaránt sikra száll.

Alapító felhívásunk szellemében el-engedhetetlennek tartjuk az 1945 óta elkövetett politikai bűnök okának tárgyalgatos, a történelmi korba ágya-

zott, elemző és bosszútól mentes fel-tárást, okozóinak megnevezését. A törvénytelenségek ekövetésében su-lyosan vétkes politikusokat, úrakat, ügyészeket és a politikai rendörseg tagjait szakemberekből álló ország-gyűlési bizottság előtt kell megha-nygatni és erkölcsileg felelősségre von-ni. Közörvényes, korrupciós vadak reimerülőbb esetében a törvények leg-szigorúbb betartásával büntetőjogi el-járást kell indítani. Az egykori part-állam kiváltságosai veszítik el jog-talan privilégiumaikat. Az erkölcsi és politikai felelősségre vonás azonban nem torkolhat semmiféle lezámlás-ba, a politikai felelősség megállapítá-sakor óvakodni kell mindenfajta hisz-tériától. Az új, demokratikus Magyar-országunk nem lehetnek az elmúlt rendszerekre emlékeztető politikai pe-rek.

A Történelmi Igazságtétel Bizottság felhívja az új Országgyűlést, helyezze hatályn kívül a halálbüntetést.

A politikai felelősség megállapítá-sának elsődleges célja a történelmi és erkölcsi tanulságok levonása. Ezért kezdeményezte a TIB az 1996-os ma-gyar forradalom történetét dokumentá-ció és kutatóintézetének megalakítá-sát, amely feltárja és elemzi a forrad-alom előzményeit, eseményeit és utóéletét, nyilvánosságra hozza doku-mentumait, és folytatja a még élő sze-replők meghallgatását.

A TIB köszöneti a függetlenné és szabadbá váló lengyel, cseh, szlovák, német, bolgár, román és baltikumi népeket. Politikai és történelmi szere-pének megfelelően együttműködést kér és kínál hasonló szervezeteiknek, hogy közös tényfeltárási munkával és a múlt eseményeinek számbavételével vegyék elejét annak, hogy Európa e térségében valaha is sor kerülhesen totális diktatúrák újjáéledésére.

A TIB történelmi szerepe nem fejlő-zdik be a sztaínista rendszer utáni első szabad választással. Az élők jogi és anyagi érdekeinek védelme, a ke-gyeleti tevékenység, a közéleti törté-netének tárgyilagos feltárása és minden törvénytelenség elleni fellépés még emberöltőnyi feladatot ad bizott-ságunk számára.

Ennek támogatására hívjuk fel a magyar társadalmat, a jövővő magyar államigazgatást és külföldön élő barátainkat.

Abod László, Adam Györgyné, Béc-sák Vera, Ball Sándorné, Bohó Róbert, Demény Pál, Dénes János, Donath Ferencné Bozók Éva, Donath László, Egri György, Eörsi István, Erdélyi Tibor, Fazekasné Kálmán Éva, Fekete Gyula, Forintos György, Földes Pé-ter, Földvári Rudolf, Futó Dezső, Gá-liné Káldor Vera, Göncz Árpád, Gyene Judit (Maléter Pál özvegye), Hanglis Elemér, Haldó Aliz, Hegedüs B. András, Hegedüs László, Hoffmann Gertrúd, Horváth Tamás, Höz Dezső, Kaas Ervin, Kéri Kálmán, Kertész Dezső, Király Béla, Kiss Károly, Kos-záry Domonkos, Kozák Gyula, Laka-tos István, Lambrecht Miklós, Lazar Barna, Lítván György, Lócsai Pál, Marián István, Matheusz Ferenc, Mész Imre, Mencer Gusztáv, Mérei Ferencné, Mensáros László, Molnár Ferenc, Nagy Elek, Nemes Lívia, Obersovszky Gyula, Pártay Tivadar, György, Regéczy Nagy László, Rozsdi Perbó József, Pomogáts Béla, Radó Pál, Szalai Róbert, Széll Jenő, Szilá-gyi Józsefné, Szilágyi Júlia, Tankó Tibor, Tóbiás Áron, Tóth Lajos, Új-helyiné Harasztó Mária, Újhelyi Si-lárd, Ungváry Rudolf, Váradó Gyula, Zsáryhályi Miklós, Zimányi Tibor, Zolányi László, Zsomboki Zoltánné.

Budapest, 1999. március 9.